

EESTI JAHIMEESTE SELTS

ESTONIAN HUNTERS SOCIETY, ESTNISCHE JAGDGESELLSCHAFT

Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

nr 10 8.02.2021. a

Tähelepanekud ja ettepanekud Matsalu Rahvusparki kaitse-eeskirja määruse eelnõu ja selle seletuskirja osas.

Oleme tutvunud ja läbi vaadanud uue kaitse-eeskirja määruse eelnõu ja selle seletuskirja.

Lähtuvalt kaitse-eeskirja kaitse-eesmärkidest kavandatakse eeskirjas muudatused, mille põhjuseks tuuakse välja vajadus tagada haruldaste, ohustatud ja kaitsealuste liikide ning loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide tõhusam kaitse, samuti kaitseala maastikuilme ja kultuuripärandi säilimine.

Kaitse-eeskirja seletuskirjas tuuakse välja kaitstavad sihtliigid, elupaigatüübid ja kooslused. Rõhutatakse, et kõiki kaitstavaid liike ei saa eraldi välja tuua, kuid seletuskirjaga tekitatakse analoogia, millest saab lähtuda.

Leiame, et Matsalu Rahvusparki kaitse-eeskirja eelnõu koos seletuskirjaga ei kajasta muutmise eesmärgist lähtuvalt adekvaatselt jahindusalast valdkonda kaitsealal ja sellega piirnevatel aladel. Seletuskirjas toodud jahindust käsitlevad selgitused on meie arvates mittepiisavad ja kohati lähtuvad vääradest eeldustest, mistõttu kogu jahindusalane tegevus kavatakse viia kooskõlastatava tegevuse alla.

Looduskaitseseaduse § 26 lõike 1 kohaselt on rahvuspark kaitseala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

Ei ole õige, proportsionaalne ja seadusest tulenev, kui rahvusparki kaitse-eeskirjade muutmisel ei arvestata asjaolu, et kaasaegne rahvuslik jahindus on eelkõige tasakaalustatud keskkonnakasutus. Seda tuleb rahvusparkis säilitada, kaitsta, taastada, uurida ja tutvustada.

Seaduse järele on olemas looduskaitsealad, kus kaitstakse ainult loodust. Rahvusparki kaitse -eeskirjade koostamisel tuleb arvestada, et tegemist on rahvusparkiga, mitte looduskaitse alaga. Seega tuleb kaasata sellesse töösse ka pädevaid eksperte, kes suudavad mõista rahvusparki terviklikku olemust ja tähtsust ja seda ka kavandada.

EESTI JAHIMEESTE SELTS

ESTONIAN HUNTERS SOCIETY, ESTNISCHE JAGDGESELLSCHAFT

Kaitse-eeskirja eelnõu ja seletuskiri ei arvesta, et riiklikult on kaitseala Keskkonnaameti poolt määratud 5 jahiseltsi jahipiirkonna osaks. Määramise algne eesmärk oli, et antud maa-ala kasutatakse jahiseltside poolt jahipidamise eesmärgil.

Seletuskirja lk 90 tuuakse põhjendusena: *Matsalu Rahvuspargis on ka kehtiva kaitsekorra järgi jahipidamine olulisel määral piiratud ning lähtuvalt kaitseala kaitse-eesmärkidest ja selle rahvusvahelisest tähtsusest linnukaitsealana ei ole seniste andmete põhjal põhjendatud ulukite küttimise võimaldamine üldises korras. Rahvuspargi territooriumile jääb hetkel viis jahipiirkonda ja kõikide puhul jääb valdav osa piirkonnast väljapoole rahvusparki.*

Antud sõnastusega antakse selge sõnum, et jahipidamine kui reguleeritud looduskasutuse viis ei ole rahvuspargi territooriumil teretulnud ning seda tuleks reeglina teha jahipiirkonnast välja jääval osal. See aga ei ole kooskõlas seadusest tuleneva rahvuspargi olemusega.

Juhime Teie tähelepanu, et Keskkonnaameti peadirektori käskkirjaga ühendati rahvuspargi ala ümbritsevate jahipiirkondadega alles 2016. aastal. Ühendamine toimus riigi initsiatiivil ja selleks olid jahimeestele esitatud Keskkonnaameti poolt alljärgnevad põhjused:

- Matsalu rahvuspark on JahS §3 lg2 p2 kohaselt jahimaa.
- Kaitsealade jahipiirkondadega liitmine on vajalik Keskkonnaministri 23.09.2008 käskkirjaga nr 1323 kinnitatud „Jahinduse arengukava aastateks 2008-2013“ elluviimiseks. Arengukava eesmärkideks on jahinduse korraldamise valdkonnas: kolmanda sektori panuse suurendamine, ulukiasurkondade seisundit arvestavate paindlike ja efektiivsete jahinduse regulatsioonide tagamine ja Eestile omase jahikultuuri säilitamine.
- Seireandmeid ulukiasurkondade kohta vajavad nii KKA, kui kaitseala valitseja, kui Keskkonnaagentuur. Seireandmeid on JahS §21 lg3 alusel vajalikul määral kohustatud koguma ja esitama vaid jahipiirkonna kasutaja.
- KKA on kohustatud tulenevalt JahS §46 lg1 –st hüvitama osaliselt jahipiirkonnaga liitmata alal ja 1 km raadiuses ümber selle tekkivad ulukikahjud. KKA hinnangul on ulukikahjude tekkimise vältimine efektiivsem, kui jahimaad kasutab jahipiirkonna osana jahipiirkonna kasutaja. Samuti suudab jahipiirkonna kasutaja võrreldes haldusorganiga korraldada kiiremini vajalikus kohas jahti, et kahjustusi vältida.
- Kaitsealade jahipiirkondadega liitmise põhjuseks oli muuhulgas halduskoormuse vähendamine, sest jahimaade jahipiirkonna kasutajatele üleandmisel kaob KKA-l vajadus seal jahti korraldada.

Seletuskirja lehekülgedel 8, 17 ja 18 tuuakse väikeluige, viupardi, sinikael-pardi, rägapardi ja rääkspardi juures välja, et nendele liikidele on kaitsealal pliihaavlite kasutamine linnujahil väga suur ohutegur.

Antud osas seletuskiri on äärmiselt ebapädev ja ei arvesta, et alates 2013. aastast vastavalt Jahiseadusele ei tohi veelinnujahil enam pliihaavleid kasutada ning neid ei

EESTI JAHIMEESTE SELTS

ESTONIAN HUNTERS SOCIETY, ESTNISCHE JAGDGESELLSCHAFT

kasutada ka praktikas. Ning samuti asjaolu, et Matsalu Rahvuspargis ei ole toimunud juba kaitseala moodustamisest 1957. aastast peale linnujahti.

Taolise seose tekitamine antud kaitseala kaitse-eeskirja osas on meelevaldne ja ebapädev.

Seletuskirja piilpardi, viupardi, rääkspardi, suur-laukhane juures tuuakse välja, et küttimine on nende liikide suremuse osas tugeva mõjuga. Põhjenduseks tuuakse, et nende liikide rõngastuse üle 80% taasleidudest on jahimeeste poolt tapetud linnud.

Taoline järeldus on meelevaldne, kuna ei ole toodud välja statistikat, et kui suur osa antud liigist kütitakse või röövluuse vm tulemusel hukkub. Ei ole usutav, et antud liikide suremuse osas on küttimise faktor nii suur, kui seos taasleidudega. Seletuskiri ei hinda, miks muudel suremuse põhjustel taasleidude osakaal on nii väike.

Kõikide kaitse-eeskirjas otse nimetatud loodusväärtuste (liikide) osas määratletakse Matsalu Rahvuspargi kaitse all hoidmise olulisus ning teistegi analoogsete haruldaste ja ohustatud taime- ja loomaliikide kaitsmise vajadus.

Liigi tasemel kaitse-eesmärgina tuuakse loomastikust välja jahilukitest ainult hallhüljes.

Ka EJS ei näe loomadest peale hallhülge ühegi teise jahieeskirjas jahilukiks loetud liigi eraldi määratletud kaitsevajadust Matsalu Rahvuspargis. Kui just jahinduslikult ei ohustata üleküttimise tagajärjel asurkonna arvukust laiemalgi alal kui kaitseala. Isegi hallhülge osas ei tooda välja hallhülge arvukust Väinameres (sh rahvuspargi territooriumil) ning tema hukkumise osakaalu kalanduses kaaspüügina.

Meie arvates ei ole kaitse-eeskirjaga ülejäänud jahiloomade eraldi kaitsmine põhjendatud, kui jahiseltsid kütivad neid reeglina juurdekasvu piires.

Uue kaitse-eeskirjaga ei piirata enam kaitseala veealal mootorsõidukitega liiklemist (v.a kiiruse piirang) väljapool üldiseid liikumiskiirangu aegu. Mootorsõidukitega liiklemist ei loeta sellega oluliseks häiringuks sügisesel rändeperioodil vees toituvatele või puhkavatele lindudele.

Lähtuvalt eeltoodust leiame, et seletuskirjas ei ole proportsionaalselt hinnatud erinevate tegevuste s. h. kalanduse, veeliikluse ja jahinduse häiringut ümbritsevale keskkonnale, eriti linnustikule. Seletuskirja lk 90 rõhutatakse: *Piirangute seadmisel on võetud arvesse, et jahipidamisega kaasneb olenevalt jahipidamisviisist üldjuhul alati suurem või väiksem häiring ümbritsevale keskkonnale. Seetõttu on sellel potentsiaalselt märkimisväärne mõju ka ühele Matsalu rahvuspargi olulisimale kaitse-eesmärgile, milleks on rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatuspaikade ning vee- ja rannikulinnustiku pesitsus-, sulgimis- ja toitumisalade kaitse.*

Seejuures ei ole seletuskirjas analüüsitud, millisest jahipidamisviisist oleks häiring väiksem ehk tegevus lubatud. Ning kas jahipidamise tekitatud häiring on ka siis rändelindudele suur, kui rändeperiood sügisel läbi saab ja kaitsealale jäävad ainult need liikide isendid, kes edasi ei soovi rännata.

Seletuskirja lk 86: *Kuna Matsalu rahvuspargis on linnustiku kaitse esmase tähtsusega, siis on*

EESTI JAHIMEESTE SELTS

ESTONIAN HUNTERS SOCIETY, ESTNISCHE JAGDGESELLSCHAFT

oluline inimeste liikumise reguleerimine haudelinnustiku häirimise vältimiseks nende pesitsus- ja sulgimisajal ning rahu tagamiseks rändlindude koondumiskohtades.

Seejuures ei hinnata, millistes kaitsevööndites ja ajaperioodidel võib eeldada jahipidamises olulist häiringut ja kus seda praktiliselt ei teki (nt kalanduses lk 63 tuuakse Laiküla sihtkaitsevööndis välja, et populaarse kalastamiskohana on linnustiku kontsentratsioon väiksem ning liikumispiirang pole vajalik).

Jahiseltsid ei ole senini korraldanud häälega ajujahti kaitsealal ning ei planeeri seda ka edaspidi korraldada. Ajujahti metssigadele ja väikekiskjatele on korraldatud ainult koertega. Koertega jaht on lubatud alates 1. oktoobrist, kus osad rändlinnud on juba lahkumas. Reeglina algab koertega ajujaht Matsalu Rahvuspargi kaitsealal alles hilissügisel. Koertega jahti ei peeta suurematel avatud aladel, kus linnud eelistavad söömiseks peatuda. Sellele eelneval perioodil, kus peetakse hiilimis- ja varitsusjahti, on jahimehe eesmärk jääda võimalikult märkamatuks. Samuti on alates 14.0.2018 vintrelval võimalik kasutada summutit, mis muudab jahist tingitud häiringu minimaalseks.

Eeskirja seletuskiri peaks eeltoodust lähtuvalt pädevalt hindama üle jahipidamise kui ühe traditsioonilise keskkonnakasutuse poolt põhjustatava häiringu suuruse ja mõju sh peamiselt linnustikule.

Kaitse-eeskirja eelnõus on sätestatud kogu jahipidamise kooskõlastamine kaitseala valitsejaga. See on seda üllatavam kuna seletuskirja lk 84 tuuakse Haeska hoiuala liitmise põhjenduseks Matsalu Rahvuspargiga, et igakordse linnujahi lubamise kaalutlemine antud hoiualal tooks kaasa *keeruka ning andme-, aja- ja ressursikuluka otsustusprotsessi*.

Jahiseltsid leiavad, et kaitse-eeskirja eelnõus ei ole hinnatud, kui suur andme-, aja- ja ressursikulu oleks, kui kogu jahipidamine reguleeritaks läbi Keskkonnaameti otsustusprotsessi.

Peame juhtima ka tähelepanu sellele, et kooskõlastamise regulatsioon kaitsealadel eraldi jahipidamise valdkonnas puudub. Kooskõlastamise nõue jahindusalaseks tegevuseks on sees vähestel kaitsealadel, kus tegelikult jahindusalane tegevus on reeglina erandlik ja väiksemahuline. Näiteks Uhtju, Varbla laidude, Sääre, Andsu järvede ja Vilsandi kaitsealadel. Ühelgi arvestatava suurusega kaitsealal ei ole püütud taolist laiaulatuslikku regulatsiooni seni rakendada.

Ülejäänud kaitse-eeskirjas sätestatud kooskõlastused on valdkondades, kus see teostatakse üksikaktidena, mitte pideva tegevuse reguleerimiseks.

Üldine riiklik kooskõlastamise regulatsioon on bürokraatlik, ajakulukas ning ei ole operatiivne, kooskõlastamise ajaga kuni 30 päeva. Valdavalt kasutavad senise praktika alusel ametnikud kooskõlastamisel ära maksimaalse lubatud aja, haruldane pole tähtaja ületamine. Jahipidamine on sageli operatiivne tegevus, kus taolist ajavaru pole. Näiteks võib tuua 2019. aasta rongaprobleemi ühes lambakasvatustalus. Kus luba ronkade kütamiseks tuli alles siis, kui terav probleem oli lihtsalt mööda läinud.

Juhime tähelepanu ka sellele, et juriidiliselt korrektne ei ole praeguse eeskirja eelnõu sõnastuse põhjal võimalus, kus küttemisettepaneku esitab Keskkonnaamet, sest ta on samal ajal kaitseala valitsejana kõigile ettepanekutele kooskõlastuse andja. Ehk juriidiliselt ei saaks sama isik esitada endale kooskõlastamiseks ettepanekut.

Sellega tuleks sõnastada linnujahi (vm Keskkonnaameti initsiatiivil toimuv jahindusalane tegevus) lubamise võimalus kaitsealal alljärgnevalt:

EESTI JAHIMEESTE SELTS

ESTONIAN HUNTERS SOCIETY, ESTNISCHE JAGDGESELLSCHAFT

Kaitseala valitseja ettepanekul on kaitsealal lubatud linnujaht (vm jahindusalane tegevus) ainult kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Jahiseltsid märgivad seoses linnujahiga Matsalu Rahvuspargis, et see ei saa toimuda mitte mingil juhul jahiseltside initsiatiivil. Ning et linnujahi võimaluse sisse kirjutamine eeskirja on eelnõu koostajate nägemus. Jahiseltsid näevad vajadust, et eelnõus oleks täpsemalt välja toodud, mis alusetel kaitseala valitseja üldse teeb ettepaneku linnujahi teostamiseks.

https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/kaitstavate_ala_de_linnujahi_analuus_eoy.pdf

Jahiseltsid ei näe omapoolset vajadust korraldada Matsalu Rahvuspargis linnujahti.

Ettepanekud Keskkonnaametile kaitse-eeskirja eelnõu ja seletuskirja osas

1. Eelnõus on asutud jahipidamise kui tasakaalustatud ja reguleeritud looduskasutuse osas osas negatiivsele ja ülereguleerivale seisukohale, mis on ilmses vastuolus Looduskaitseadusega. Seletuskirjas ei ole välja toodud, kas senine jahindusalane tegevus on põhjustanud Matsalu Rahvuspargis negatiivseid ilminguid, mis tingiksid piirangute suurendamist. Kui on, siis soovime, et taoline faktiline ja statistiline analüüs toodaks seletuskirjas välja.
2. Pädevalt ja ilma eelarvamuseeta tuleb hinnata eeskirja eelnõus jahindusalase tegevuse senist mõju Matsalu Rahvuspargis, tagamaks, et mõju hinnang oleks proportsionaalne ja õiglane võrreldes teiste tegevustega (nt kalandus). Välja tuleks tuua erinevate jahipidamisviiside mõjud erinevates vööndites.
3. Parandada seletuskirjas olevad jahindusalased ebakorrektsused seletuskirjas välja toodud linnuliikide juures.
4. Vältida kaitsealal bürokraatiat jahindusalases valdkonnas, kui selleks puudub selge vajadus ning puudub vastav regulatsioon. See toob riigile kaasa ebamõistlikke kulusi.
5. Reguleerida eeskirjas konkreetselt, milliseid ulukeid kindlatel ajaperioodidel võib kaitseala valitseja kooskõlastuseta küttida. Jahiseltside ettepanek:
  - Lubada jahti liikumiskiiranguteta alal ja liikumiskiiranguteta ajal **väikeulukitele (v.a linnud)** vastavalt Jahiseaduse ja Jahieeskirja sätetele. Kui soovitakse väikeulukite osas seada liigipõhiseid kitsendusi, peaksid nimekirjas kindlasti olema kaitse-eesmärke teadaolevalt ohustada võivad liigid – rebane, šaakal, kährik, mink, nugis;
  - Lubada jahti vähemalt **järgmistele suurulukitele** arvestades ajalisi ja ruumilisi liikumiskiiranguid: metskitsele ja hirvele vähemalt vahemikus 01. november - 31. jaanuar ning metsseale 01. juuli - 28. veebruar.
  - Hirvlaste puhul tuleb arvestada võimaliku kurtumustõve levikuga ning vajadusega korraldada nii küttimist kui analüüside kogumist operatiivselt.
  - Metssea puhul tuleb arvestada Sigade Aafrika Katkuga ning vajadusega koguda proove kogu vabariigi territooriumilt ja vajadusel korraldada küttimist operatiivselt.

EESTI JAHIMEESTE SELTS

ESTONIAN HUNTERS SOCIETY, ESTNISCHE JAGDGESELLSCHAFT

- Tuleks arvestada võimalusega, et levida võib linnugriip, mis ohustab teatud tüve puhul ka inimesi. Sellised olukorrad on mõistlik ja tuleb ka regulatsioonides ette näha, et olla nendeks valmis.
  - Eelpool nimetatud ulukitele ja nimetatud ulukitele väljapool eeskirjas sätestatud ajaperioode toimub jahindusalane tegevus Keskkonnaameti ettepanekul.
  - Kui haavatud uluk liigub kaitsealale, siis uluki jälitamine ja tabamine kaitsealal toimub vajadusel operatiivse kooskõlastamisega. Suuruluki jahiloale tehakse märges uluki haavamise kohta (kuigi uluk liigub sama jahipiirkonna piires) ja saadetakse koheselt teade kaitseala valitsejale tema poolt näidatud kontaktil.
6. Keskkonnaamet võib määrata eeskirjas soovi korral kaitsevööndid, kus ta keelab jahindusliku tegevuse, tuues seletuskirjas välja põhjendused analoogselt kalanduse regulatsiooniga.

Oleme seisukohal, et kehtivate seadusandlike aktide (JahS, LKS, JahE jne ja nende koosmõjude valguses oleks nii juriidiliselt korrektsed ja avalikkusele õiguselged kaks lähenemisteed:

1. Jahipiirkondadeks jagatud jahimaal toimub piirkonna kasutaja poolt jaht kasutusõiguse loa alusel, arvestades kaitseala osas seal kehtestatud kaitse-eesmärgist tulenevaid liigilisi, ajalisi ja ruumilisi piiranguid. Kui kaitseala valitseja peab vajalikuks sellesse protsessi erakorraliselt sekkuda, kasutab ta JahS §21 lg6 ja §22 lg4 sätestatud võimalust. Vt. ka <http://www.ejs.ee/jahindus-ja-looduskaitsealad-%E2%80%92-fookusintervjuu/>
2. Kui kaitseala valitseja leiab, et jahindusalast tegevust on senisega võrreldes rohkem vaja piirata, siis kaitsealal olev jahimaa arvatakse välja jahipiirkondadest ning jahti seal hakkab korraldama kaitseala valitseja vastavalt JahS §23 lg4 p6,7. Vastavalt Keskkonnaministri 28.05.2013 nr 29 määrusele reguleerib suurulukite arvukust sel juhul kaitsealal, kaitseala valitseja kehtestatud korras ja mahus, piirneva jahipiirkonna kasutaja või RMK, kui piirneva jahipiirkonna kasutaja keeldub.

Jahindus, vaatamata sellele, et jahipiirkondi majandavad ühingud on reeglina MTÜ vormis, on nii või teisiti kaudselt majandusharu. Lisaks liikmeskonnalt laekuvale liikmemaksule kaetakse ühingute kulused kütitud ulukite müügist. Suur osa ulukeid tarbitakse ise, kattes sellega seltsi liikmete individuaalseid kulusid. Lisaks soovitakse jahipiirkonna kasutajalt riigi poolt arvukuse hinnanguid, loenduste läbiviimist, biomaterjali teadustööks või analüüside tegemiseks vm, millega tekkivat kulu jahiseltsile või selle konkreetsele liikmele keegi ei kompenseeri.

Jahipiirkondade kasutajad planeerivad oma liikmeskonna suurust jm jahipidamiseks vajalikku ressursi lähtuvalt jahimaa suuruselt, ulukite arvukusest ja küttesmahtudest. Praeguse eelnõu järgi soovitakse jahipiirkonna kasutajalt Matsalu Rahvuspargi territooriumil jahipidamist *kaitseala valitseja nõusolekul kaitse-eesmärgi saavutamiseks, inimese elule või tervisele tekkiva ohu vältimiseks, uluki tekitatud kahjustuse vältimiseks ja ennetamiseks ning uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks*. See kõik on pigem kohustus kütida kui võimalus, kuna kooskõlastus soovitakse anda reeglina probleemide ilmnedes. Suurusjärgus kolmandikul Matsalu Rahvuspargiga

EESTI JAHIMEESTE SELTS

ESTONIAN HUNTERS SOCIETY, ESTNISCHE JAGDGESELLSCHAFT

piirnevate jahiseltside jahimaadel ei ole võimalik tavapärasest jahipidamise kasutusõigust realiseerida, sest enamik tõenäolise kooskõlastuse saavatest jahilukitest ei oma tarbimisväärtust (nt kõik väikekiskjad kaitse-eesmärgi saavutamiseks).

Taoliselt ei ole võimalik jahiseltsidel planeerida oma ressursse, samuti motiveerida oma liikmeid ainult kulutusi tegema, kui kaitseala valitseja nägemusel-kooskõlastusel tekib vajadus probleemi lahendamiseks. Kohustused ja õigused peavad olema proportsionaalsed. Seda saab tagada kvaliteetse ja pädeva planeerimistöö ja kavandamisega.

EJS leiab, et korrektne ja säästlik jahipidamine ei ole takistuseks EL loodudirektiivi ja linnudirektiivi täitmisele. Eelnõu seletuskirjast ei tulene, et senine jahindusalane tegevus Matsalu Rahvusparkis oleks olnud negatiivse mõjuga kaitse-eesmärkide saavutamisele.

Me näeme, et tulemuslik jahinduslik tegevus Matsalu Rahvusparkis saab toimuda ainult jahiseltside ja Keskkonnaameti vastastikkuse arusaamise ja usaldamise õhkkonnas. Kus jahimehed kütivad ulukeid järelkasvu piires ning ei kahjusta kaitseala bioloogilisust mitmekesisust. Ning koostöö raames aitavad Keskkonnaametil piirata võõr- ja muude liikide arvukust, mis aitaksid saavutada kaitseala valitsejal saavutada kaitse-eesmärke.

Oleme valmis osalema koos jahiseltsidega läbirääkimistel kaitse-eeskirja jahindust puudutavate sätete osas, kui Keskkonnaamet selleks soovi avaldab.

Margus Puust
President

/allkirjastatud digitaalselt/